

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z BOLOGII
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 28
IM. WINCENTEGO JANASA
W RUDZIE ŚLĄSKIEJ**

Opracował nauczyciel biologii:

Julita Kłoska

Nauczanie biologii w Szkole Podstawowej nr 28 im. Wincentego Janasa w Rudzie Śląskiej odbywa się na podstawie Programu nauczania biologii w szkole podstawowej „Puls życia” autorstwa Anny Zdziennickiej.

I. NARZĘDZIA OCENIANIA NA ZAJĘCIACH Z BIOLOGII

Oceny bieżące uczeń może otrzymać ze:

- **sprawdzianów**, w których oceniana jest wiedza z danego zakresu biologii, zrozumienie zagadnień, znajomość różnorodności biologicznej i środowiska przyrodniczego, umiejętność logicznego myślenia oraz analizowania różnych źródeł informacji, znajomość metodyki badań, poprawność stosowania terminów biologicznych;
- **kartkówek**, w których oceniana jest zawartość merytoryczna sprawdzanego zakresu wiadomości;
- **wypowiedzi ustnych**, w których oceniana jest zawartość merytoryczna, samodzielność wnioskowania i uogólniania, wiedza praktyczna stosowana w życiu codziennym, umiejętność planowania i przeprowadzania prostych doświadczeń, znajomość metodyki badań, posługiwanie się językiem biologicznym;
- **pracy na lekcji**, w której oceniana jest aktywność ucznia, pomysłowość i oryginalność w rozwiązywaniu problemów, umiejętność stawiania pytań oraz wyszukiwania odpowiedzi, zgodnie z metodą naukową, wnioskowania i uzasadniania, umiejętność pracy w grupie, analizowanie różnych źródeł informacji, planowanie i przeprowadzanie prostych doświadczeń oraz obserwacji;
- **prac domowych**, w których oceniana jest umiejętność naukowego myślenia, analizowania różnych źródeł informacji i krytycznego podejścia do informacji, znajomość metodyki badań, poprawność stosowania terminów biologicznych;
- **za przeprowadzanie doświadczeń oraz obserwacji** (stawianie pytań i wyszukiwanie odpowiedzi zgodnie z metodą naukową);
- **za wykonanie prac praktycznych** (np. pomocy do lekcji, prezentacji, plansz);
- **za przygotowanie do lekcji lub jej brak**;
- **udział w konkursach przedmiotowych.**

II. SPOSOBY OCENIANIA (ZASADY USTALANIA OCEN BIEŻĄCYCH I KOŃCOWYCH) NA ZAJĘCIACH Z BIOLOGII

Ocena śródroczna i roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.

W celu ustalenia oceny śródrocznej/rocznej niezbędnym jest uzyskanie przez ucznia:

- minimum 3 ocen bieżących, w przypadku przedmiotów, z których zajęcia odbywają się nie częściej niż 2 godziny tygodniowo,
- minimum 5 ocen bieżących w przypadku przedmiotów, z których zajęcia odbywają się powyżej 2 godzin w tygodniu.

Skala ocen jest cyfrowa od 1 do 6.

W ocenianiu bieżącym dopuszcza się uzupełnianie ww. stopni o znaki plus „+” i minus „-“.
W ocenianiu klasyfikacyjnym śródrocznym i rocznym oraz końcowym takiego uzupełniania nie stosuje się.

O ocenie decydują:

- oceny z samodzielnej pracy ucznia (prace pisemne, testy, kartkówki, odpowiedzi ustne, duża aktywność na lekcjach),
- oceny wspomagające (aktywność na lekcji, prace dodatkowe, prace domowe, prowadzenie zeszytu przedmiotowego i/ lub ćwiczeń),
- udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę możliwości psychofizyczne ucznia (w tym trudności i ograniczenia ucznia z zaburzeniami i dysfunkcjami rozwojowymi).

Waga ocen jest zróżnicowana:

a) największą wartość mają w kolejności:

- prace pisemne – sprawdziany (wpisywane do dziennika kolorem czerwonym),
- prace pisemne – kartkówki (wpisywane do dziennika innym kolorem niż czerwony),
- odpowiedzi ustne,
- duża aktywność na lekcjach.

b) oceny wspomagające dotyczą:

- zadania domowego,
- aktywności na lekcji,
- prac dodatkowych,
- prowadzenia zeszytu przedmiotowego i/lub ćwiczeń.

Prace pisemne: sprawdziany, testy (45-minutowe) obejmują materiał uprzednio powtórzony i utrwalony z opracowanego działu, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem.

Uczeń ma prawo do poprawy bieżącej oceny w terminie do 2 tygodni od dnia jej otrzymania.

W przypadku dłuższej choroby, termin poprawy ustala bezpośrednio z nauczycielem.

Sprawdziany pisemne są obowiązkowe. Jeżeli uczeń z przyczyn losowych nie napisał sprawdzianu pisemnego, winien napisać go do 2 tygodni po powrocie do szkoły. Niepodjęcie przez ucznia napisania sprawdzianu pisemnego skutkuje otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Nauczyciel przedstawia uczniom ocenę pracy pisemnej w terminie do dwóch tygodni od ich napisania.

W przypadku prac pisemnych przyjmuje się kryteria procentowe przeliczane na oceny:

Ocena słowna	Ocena cyfrowa	% uzyskanych punktów z pracy pisemnej
celujący	6	100% - 98%
bardzo dobry	5	97% - 90%
dobry	4	89% - 70%
dostateczny	3	69% - 50%
dopuszczający	2	49% - 30%
niedostateczny	1	29% - 0%

Kartkówki obejmują zakresem zagadnienia z trzech ostatnich lekcji lub zakresu materiału wcześniej ustalonego z uczniami, trwają 10-20 minut, mogą być niezapowiedziane.

Prace domowe mogą być sprawdzane wybiórczo na ocenę.

Aktywność na lekcji jest oznaczana + ; uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą z aktywności gdy uzyska pięć + (w przypadku dwóch lekcji tygodniowo) lub trzy + (w przypadku jednej lekcji tygodniowo). W przypadku dużej aktywności uczeń może otrzymać ocenę na jednej lekcji.

W ocenianiu śródrocznym i rocznym bierze się pod uwagę wszystkie oceny cząstkowe uzyskane przez ucznia, przypisując im różną wagę uzależnioną od wartości oceny.

Narzędzia kontrolno-pomiarowe dla klas IV-VIII oraz klas III gimnazjum	Waga oceny	Kolor
sprawdzian z większej partii materiału/ zielnik	6	Czerwony
sprawdzian z 1 działu wiadomości	5	Czerwony
osiągnięcia z zewnętrznych konkursów związanych z przedmiotem -ogólnopolskie -8 -wojewódzkie- 6 -powiatowe, miejskie -4 -szkolne 2	8-2	Czerwony Czerwony Zielony Niebieski

kompleksowa odpowiedź ustna	3	Zielony
kartkówka (zapowiedziana lub niezapowiedziana praca pisemna, obejmująca wskazany przez nauczyciela materiał, nieprzekraczający wiedzę i umiejętności z trzech lekcji)	3	Zielony
zadanie domowe	1 – 2	Czarny
praca na danej lekcji- ocenianie w zależności od rodzaju, zakresu.	2	Niebieski
referat	2	Niebieski
karty pracy/ ćwiczenia, zadania pisemne na lekcji	2	Niebieski
aktywność na lekcjach –mierzona zgodnie z kryteriami przyjętymi na początku roku szkolnego	2	Niebieski
test diagnozujący	2	Niebieski
prowadzenie zeszytu przedmiotowego	1	Czarny
zeszyt ćwiczeń	1	Czarny
praca pozalekcyjna związana z przedmiotem	1 – 3	czarny/niebieski /zielony
ćwiczenia laboratoryjne	1 – 3	czarny/niebieski /zielony
praca w grupie	1-2	czarny-niebieski

Dopuszcza się używania w dziennikach lekcyjnych skrótu „np” dla zaznaczenia nieprzygotowania ucznia do lekcji oraz „nb” dla zaznaczenia nieobecności na sprawdzianie, kartkówce itd.

Przy ustalaniu oceny klasyfikacyjnej w postaci średniej ważonej, przyjmuje się dla tych znaków wartość 0,3. Nie używa się znaków „+” i „-” przy ocenach semestralnych. Dopuszcza się dodatkowo ocenianie aktywności uczniów znakami „+” i „-”, których wagę i interpretację określa indywidualnie nauczyciel danego przedmiotu.

Ocenę śródroczną lub roczną otrzymuje uczeń, jeżeli jego średnia (ważona) wynosi co najmniej:

- a. 1,69 – 2,69 – dopuszczająca
- b. 2,70 – 3,69 - dostateczna
- c. 3,70 – 4,69 - dobra
- d. 4,70 – 5,49 - bardzo dobra
- e. 5,50 – 6,00 - celująca

Ustalanie oceny klasyfikacyjnej śródrocznej polega na obliczeniu średniej ważonej z ocen częściowych.

Ustalanie oceny klasyfikacyjnej rocznej polega na obliczeniu średniej ważonej z całego roku szkolnego.

III. OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIĄ PODLEGAJĄCE OCENIE:

- rozumienie i posługiwanie się podstawową terminologią biologiczną;
- znajomość podstawowych zjawisk i procesów biologicznych zachodzących w wybranych organizmach i w środowisku;
- umiejętność opisywania, porządkowania i rozpoznawania organizmów ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rodzimych;
- przedstawianie i wyjaśnianie zależności między organizmem a środowiskiem (wyjaśnianie budowy, funkcji i związków przyczynowo - skutkowych w świecie istot żywych);
- umiejętność wykorzystywania różnorodnych źródeł i metod pozyskiwania informacji;
- odczytywanie, analizowanie, interpretowanie i przetwarzanie informacji tekstowych, graficznych i liczbowych;
- planowanie i przeprowadzanie obserwacji oraz prostych doświadczeń biologicznych;
- określanie warunków doświadczenia (rozdzielanie próby kontrolnej i badawczej), analizowanie wyników i formułowanie wniosków;
- rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów biologicznych (interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo- skutkowych między zjawiskami, formułowanie wniosków; przedstawianie opinii i argumentów związanych z omawianymi zagadnieniami biologicznymi);
- całościowe postrzeganie funkcji organizmów, ze szczególnym uwzględnieniem organizmu człowieka;
- stosowanie zasad profilaktyki i higieny w celu ochrony oraz podniesienia jakości życia człowieka;
- analizowanie związku między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznawanie sytuacji wymagających konsultacji lekarskiej;
- uzasadnianie znaczenia krwiodawstwa i transplantacji narządów;
- odnajdywanie przyczyn zachwiania równowagi homeostatycznej organizmu człowieka, przewidywanie skutków indywidualnych decyzji w tym zakresie;
- prezentowanie postawy szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych oraz uzasadnianie konieczności ochrony przyrody;
- dostrzeganie ograniczoności zasobów naturalnych oraz konieczności ich racjonalnego użytkowania i ochrony;
- opisywanie i prezentowanie postawy i zachowania człowieka odpowiedzialnie korzystającego z dóbr przyrody (dokonywanie oceny stanu środowiska, dostrzeganie zmian, którym ono podlega);
- charakteryzowanie podstawowych mechanizmów dziedziczenia;
- wykazanie, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych.

IV. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA Z BIOLOGII

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania, będące efektem jego samodzielnej pracy,
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią biologiczną,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy; przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmem a środowiskiem,
- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku; wykazuje, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych,
- formułuje pytania i szuka odpowiedzi z wykorzystaniem metodologii badawczej,
- wykazuje się myśleniem naukowym i krytycznym podejściem do informacji,
- wykorzystuje wiedzę przeprowadzając proste i bezpieczne doświadczenia i obserwacje,
- samodzielnie poszerza wiedzę korzystając z materiałów źródłowych,
- interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo- skutkowe między zjawiskami, formułuje wnioski,
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
- przedstawia opinie i argumenty związane z omawianymi zagadnieniami biologicznymi,
- sprawnie posługuje się mikroskopem i lupą oraz sprzętem laboratoryjnym,
  - bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
  - wykonuje twórcze prace, pomoce naukowe i potrafi je prezentować na terenie szkoły i poza nią,
  - uzasadnia konieczność ochrony przyrody; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych,
  - analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; uzasadnia znaczenie krwiodawstwa i transplantacji narządów,
  - w pracach pisemnych osiąga 98% punktów możliwych do zdobycia i w pełni odpowiada na dodatkowe pytania,
  - bierze udział w konkursach i olimpiadach biologicznych i na terenie szkoły i poza nią, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią biologiczną,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy; przedstawia i wyjaśnia zależności między organizmem a środowiskiem,
- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku,
- wykazuje, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych,
- interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo- skutkowe między zjawiskami, formułuje wnioski,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów metodą badawczą,
- bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,

- potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać proste doświadczenia i obserwacje, wnioskuje w oparciu o ich wyniki,
- sprawnie posługuje się mikroskopem i lupą oraz sprzętem laboratoryjnym,
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
  - uzasadnia konieczność ochrony przyrody; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych,
- analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej; uzasadnia znaczenie krwiodawstwa i transplantacji narządów,
- w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga co najmniej 90% punktów możliwych do zdobycia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w sytuacjach szkolnych oraz życiu codziennym,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy; przedstawia i wyjaśnia podstawowe zależności między organizmem a środowiskiem,
- potrafi wskazać, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów metodą badawczą, w przypadku problemów trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela,
- posługuje się mikroskopem i zna sprzęt laboratoryjny,
- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku,
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza podstawowe informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
  - potrafi planować i bezpiecznie przeprowadzać proste doświadczenia i obserwacje,
  - uzasadnia konieczność ochrony przyrody; prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych,
  - analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej,
  - jest aktywny na lekcji,
  - w pracach pisemnych osiąga co najmniej 70% punktów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych oraz życiu codziennym,
- posługuje się podstawową terminologią biologiczną,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje typowe rodzime organizmy; przedstawia i wyjaśnia podstawowe zależności między organizmem a środowiskiem,

- wyjaśnia podstawowe zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w wybranych organizmach i w środowisku,
- z pomocą nauczyciela wykazuje, że różnorodność biologiczna jest wynikiem procesów ewolucyjnych,
- z pomocą nauczyciela korzysta z innych źródeł wiedzy,
- potrafi bezpiecznie przeprowadzać proste doświadczenia i obserwacje,
- prezentuje postawę szacunku wobec siebie i wszystkich istot żywych,
- analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia,
- posługuje się mikroskopem i zna sprzęt laboratoryjny,
- wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym,
- w przypadku prac pisemnych osiąga co najmniej 50% punktów.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
- z pomocą nauczyciela opisuje, porządkuje i rozpoznaje typowe rodzime organizmy,
- z pomocą nauczyciela przedstawia i wyjaśnia podstawowe zależności między organizmem a środowiskiem,
- analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia z pomocą nauczyciela,
- potrafi bezpiecznie przeprowadzać proste doświadczenia i obserwacje pod kierunkiem nauczyciela,
- wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie zawsze używając terminologii biologicznej,
- jest mało aktywny na lekcji,
- w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga co najmniej 30% punktów.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia,
- wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy i wykonywaniu prac domowych,
- nie podejmuje próby rozwiązania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje się bierną postawą na lekcji,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego,
- w przypadku prac pisemnych osiąga 29 i mniej % punktów.

